

Новації процедур банкрутства

З початком нового 2025 року набрав чинності *Закон України № 3985-IX від 19.09.2024 року*, яким внесено зміни до Кодексу України з процедур банкрутства та запроваджено ряд новел, таких як обмеження прав кредиторів, які є заінтересованими особами, можливість звернення стягнення на заставне майно поза межами справи про банкрутство, та найцікавіше – процедура превентивної реструктуризації боржника.

У цій статті пропонуємо розібрати основні зміни до Кодексу України з процедур банкрутства, та розпочнемо з найцікавішого.

Процедура превентивної реструктуризації.

Превентивна реструктуризація становить систему заходів, спрямованих на недопущення або запобігання неплатоспроможності боржника, що можуть включати зміну складу, умов або структури активів та зобов'язань боржника, а також будь-які необхідні операційні зміни чи комбінацію цих елементів, які здійснюються згідно з планом превентивної реструктуризації. Впровадження превентивної реструктуризації зумовлено необхідністю виявлення ризиків неплатоспроможності підприємств на ранніх стадіях, коли ситуація ще не критична, з метою недопущення банкрутства боржника.

Процедура превентивної реструктуризації відкривається судом за ініціативи кредитора, розробляється та затверджується план превентивної реструктуризації з подальшим контролем судом та кредиторами виконання такого плану боржником.

У зв'язку із відкриттям процедури превентивної реструктуризації застосовуються основні заходи захисту боржника, а саме:

- неможливість відкриття провадження у справі про банкрутство;
- заборона відчуження майна;
- зупинення нарахування фінансових санкцій, тощо;

Такі заходи захисту боржника діють протягом шести місяців після відкриття процедури превентивної реструктуризації.

Додатково, у разі необхідності та виконанні тих чи інших умов, може бути застосовано додаткові заходи захисту боржника, які включають:

- заборону на звернення стягнення на предмет іпотеки / застави;
- заборону на примусове стягнення коштів чи майна на підставі виконавчих документів;
- заборону на стягнення заборгованості із заробітної плати, аліментів, відшкодування шкоди, тощо.

Такі додаткові заходи впроваджуються на строк до 3 місяців, який може бути продовжено до 6 місяців. Припиняються такі заходи захисту боржника у разі затвердження плану превентивної реструктуризації, закриття провадження або закінчення граничного строку їх дії.

Завершується процедура превентивної реструктуризації у разі:

- виконання боржником плану превентивної реструктуризації;
- неподання плану у встановлені судом строки або його невиконання;
- припинення підприємницької діяльності ФОП-боржника, або припинення юридичної особи-боржника;
- відкриття провадження у справі про банкрутство боржника;
- звернення боржника із заявою про закриття процедури;
- відмови суду в затвердженні плану;
- незатвердження судом плану протягом 12 місяців з дати відкриття процедури;
- не усунення боржником порушень у плані до дати заключного засідання;
- в інших випадках, передбачених Кодексом.

Таким чином, превентивна реструктуризація в цілому є позитивним механізмом для запобігання неплатоспроможності боржника, проте також може бути використана недобросовісними боржниками з метою уникнення / відтермінування виконання своїх зобов'язань.

Заінтересовані особи та обмеження їх впливу на процедуру банкрутства.

Також Законом внесено зміни щодо заінтересованих осіб, які пов'язані з боржником. Метою впровадження таких змін є обмеження впливу пов'язаних з боржником осіб на процедуру банкрутства.

Серед нових змін є розширення переліку заінтересованих осіб щодо боржника, до яких додатково віднесено:

- юридичних осіб, які здійснюють контроль над боржником чи осіб, над якими здійснював контроль боржник чи особи, які разом з боржником перебували під контролем третіх осіб протягом останніх 3 років;
- сторін фродауторного правочину, вчиненого боржником, або правочину, який згідно з ст. 42 Кодексу визнано недійсним;
- осіб, з якими боржник вчиняв правочини з відчуження майна, які не відповідають критеріям розумності (добросовісності, економічної доцільності);
- кредитора, який протягом 6 місяців до дати відкриття провадження у справі про банкрутство або процедури превентивної реструктуризації прямо чи опосередковано набув право вимоги до боржника від кредитора, заінтересованого щодо боржника.

Важливо зауважити, що кредитор звертаючись із заявою про відкриття провадження у справі про банкрутство та / або заявою з грошовими вимогами, зобов'язаний вказати інформацію, чи є такий кредитор заінтересованою особою щодо боржника.

Посилення захисту забезпечених кредиторів.

Ще однією суттєвою новелою Закону є надання права забезпеченим кредиторам звернути стягнення на предмет забезпечення поза межами справи про банкрутство після припинення дії мораторію за умови, якщо судом не винесено постанову про визнання боржника банкрутом або ухвалу про введення процедури санації, або ухвалу про продовження дії мораторію щодо задоволення забезпечених вимог кредиторів.

Таким чином, нова редакція статті надає можливість для звернення стягнення на заставне майно в позасудовому порядку без отримання відповідної ухвали суду, у провадженні якого перебуває справа про банкрутство.

Проте, суд може продовжити строк дії мораторію щодо задоволення забезпечених вимог кредиторів, якщо наявні підстави вважати, що продаж майна, яке є предметом забезпечення, окремо від іншого майна боржника, призведе до значного зниження вартості майна, яке не є предметом забезпечення, а також в інших випадках визначених законом.

Прийняття такого рішення судом можливе за клопотанням визначеного кола учасників справи про банкрутство (кредитор, боржник, розпорядник майна), яке має бути заявлене до спливу 170 календарних днів із дня введення процедури розпорядження майном.

Таким чином, роль господарського суду, як і раніше, залишається вагомим у вирішенні питань, пов'язаних із припиненням мораторію на реалізацію прав забезпечених кредиторів.

Окремо варто зауважити, що Закон також містить низку інших суттєвих новел, зокрема: посилення відповідальності посадових осіб боржника за завдані боржнику та / або кредиторам збитки; відсутність у заінтересованих конкурсних кредиторів права вирішального голосу на зборах (комітеті) кредиторів; остаточне визначення підсудності спорів щодо податкових зобов'язань боржника та необхідність їх вирішення в межах справи про банкрутство, а також низка інших несуттєвих нововведень.

Підсумовуючи варто зазначити, що впроваджені законодавчі новели процедур банкрутства загалом мають позитивний характер і покликані допомогти бізнесу уникнути банкрутства та зберегти потенціал для розвитку, а також захистити інтереси кредиторів. Водночас, деякі запроваджені новели можуть бути використані недобросовісними учасниками правовідносин з метою тих чи інших зловживань. В даному випадку, як завжди, важливу роль відіграватиме позиція судових інстанцій та їх правозастосовна практика.